

Talousarvion lähete keskustelu

sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Kulunut vuosi on ollut taloudellisten haasteiden sävyttämä. On myönnetty lisämäärärahoja ja sopeutettu, ja listalla on jälleen miinusmerkkisiä talousarviomuutoksia. Sairaanhoidopiiriin alijäämän kattaminen ja seututerveyskeskuksen lisämääräraha tarve yksittäisistä kuluista suurimpina, mutta myös henkilöstön saatavuusongelmat ja palvelujen ennakoitua suuremmat ostot heikentävät toimintakatetta.

Tämän vuoden jälkeen taseen ylijäämät on syöty ja ensi vuoden tärkein tavoite on nousta plussan puolelle. Tavoite ei ole helppo ja vaatii tiukkaa talouskuria ja sopeuttamista kaikilla palvelualueilla. Kuluvasta vuodesta puhuttaessa valtion maksamat koronatuett ja verotulojen ennakoitua parempi kehitys ovat positiivisia asioita, mutta ne eivät silti nosta tulosta riittävästi. Kun katsotaan pidemmän aikavälin tunnuslukuja, on nähtävissä vuosittainen 2–3 miljoonan euron sopeuttamistarve. Nyt on aika reagoida, ellemmme halua kriisikuntien listalle. Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti, mutta korkea huoltosuhde haastaa taloutta. Toiveissa on valtionosuusjärjestelmän muuttaminen nykymallista, jossa kärsimme siitä, että meillä on paljon lapsia ja nuoria. Mutta nyt on eletävä nykylainsäädännön mukaan.

Hyvinvointialueiden aloittaminen vuoden alusta tarkoittaa suurta muutosta kuntien toimintaan ja talouteen. Taloudellisesti raskain ja ennalta-arvaamattomin palvelualue siirtyy hyvinvointialueelle. Kuluvan vuoden kustannukset vaikuttavat jatkossa kunnille maksettaviin valtiontukiin, joten tiedämme mitä tämä tarkoittaa Laukaan osalta. Niin kuntien kuin hyvinvointialueidenkin tehtävä on asukkaidensa hyvinvoinnin ylläpitäminen ja parantaminen. Yhteistyö hyvinvointialueen toimijoiden kanssa on saatava saumattomaksi, ja vaikutettava siihen, että taloudelliset vastuut eivät kaadu kunnan maksettaviksi. Harmittavan moni asia on valmistelun osalta vielä kesken ja myös siirtyvällä henkilökunnalla on epätietoisuutta omasta tulevaisuudesta.

Sivistyspalvelut ovat jatkossa suurin palvelualueemme. Kautta linjan on tehty hyvää ja arvokasta työtä niukoilla resursseilla, ja siitä kuuluu iso kiitos henkilöstölle. Tuota venymistä tarvitaan jatkossakin, sillä sopeuttamistoimenpiteitä ei voida välttää. Meillä on jokaisessa taajamassa uudet, nykyaikaiset ja toimivat koulut. Valitettavasti on kuitenkin kouluja, joissa on tilaongelmia ja sisäilmaongelmia, joten tarvetta on myös investoinneille. Oppilasennusteet ovat laskevia seuraavan kymmenen vuoden aikana, joten investointeja on harkittava tarkkaan. Voidaanko niitä välttää, tai lykätä esimerkiksi tarkastelemalla oppilaaksiottoalueita. Kaikki vaihtoehdot on tutkittava.

Uusi ruokapalvelukeskus on ensi vuoden investointilistalla. Tarve ruokapalveluille vähenee, koska iso osa tehtävistä siirtyy hyvinvointialueelle. Onko ruokapalvelukeskus jo täysin elinkaarensa lopussa, vai olisiko järkevää odottaa ja katsoa toimintaa esimerkiksi vuosi eteenpäin, jotta nähdään, millaisiin uomiin se asettuu? Yhteistyötä ollaan virittelemässä hankkeen osalta Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen kanssa, joten ei ole syytä hätiköidä ennen kuin nähdään mihin se johtaa. Voisimmeko saada tässä yhteydessä myös catering-alan koulutusta Laukaaseen ja näin lisätä oppilaitoksen vetovoimaa alueellisesti.

Talousarvio on tiukka kautta linjan ja sillä on väistämättä vaikutusta kuntalaisten palveluihin. Tasapaino täytyy siis löytää kuntalaisten palvelemisen ja säästämisen välillä. Mistä voidaan nipistää mahdollisimman pienillä haittavaikutuksilla. Varhaisen tuen palvelut ovat ennaltaehkäisevää työtä, josta ei ole järkevää lähteä liikaa tinkimään. Sen sijaan esimerkiksi ulkoilualueiden, kuten latuverkoston ylläpidon tasoa voidaan alentaa ja laittaa prioriteettiluokkiin ilman suurta haittaa. Kaupungista päin käy talvisin melkoinen ralli Mustavuoren hiihtoladuille, joten maksu ulkopaikkakuntalaisille toisi tarvittavia lisätuloja. Lisäksi menoja tulee karsia hankintoja jäädyttämällä ja vain täysin välttämättömät hankinnat ovat hyväksyttäviä. Myös kurssimaksujen nostaminen on perusteltua, sillä yleinen hintakehitys on nouseva, ja lisäksi palkkakustannukset ovat kasvaneet.

Vapaa-aikatoimen säästölistalla on kyläkenttien lopettaminen, mutta niiden säästöistä esitetyt luvut ovat suuntaa antavia ja yläkanttiin. Kentät ovat kylien ainoa kunnan tarjoama palvelu ja niiden käyttäjinä ovat pääasiassa lapset ja nuoret. Olisi kohtuutonta lopettaa kenttien ylläpito täysin ja viedä asukkaiden viimeinenkin palvelu. Ehdotamme mallia, jossa kunta vastaa kenttien alkujäädyttämisestä ja ylläpito jää pääosin paikallisten kyläyhdistysten tai muiden aktiivisten asukkaiden vastuulle. Aktiiviset kyläläiset hoitavat kenttiä jo nyt, joten tätä mallia tarvitsee vain kehittää.

Energian hintojen raju nousu pakottaa miettimään toimenpiteitä energian säästämiseksi. Sisälämpötiloja voidaan helposti hieman laskea ilman, että siitä koituu suurta haittaa käyttäjille. Kaikkien katuvalojenkaan ei liene tarpeen palaa yhtä aikaa. Rakennusten kunnossapidon laiminlyöminen sen sijaan tulee kalliiksi ja rakennusten elinkaari lyhenee.

Myymme tontteja edullisesti, joten hintoja on syytä tarkastella. Uusien asuinalueiden avaaminen on kallista, kun rakennetaan paljon uutta infraa. Asukkaiden haaliminen hinnalla millä hyvänsä ei ole tarkoituksenmukaista, sillä se vaatii suuria taloudellisia panostuksia eikä vastaavasti lisää juurikaan kunnan tuloja. Tärkeämpää on tarjota nykyisille asukkaille laadukkaita palveluita.

Elinkeinojohtajan virkaa ei laitettu hakuun hänen siirryttyään uusiin tehtäviin ja se on hyvä ratkaisu tähän hetkeen. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö työtä olisi. Yritysalueita tulee kehittää, saada Laukaaseen uusia yrityksiä ja niihin ammattitaitoista työvoimaa. Samalla nykyisten yrittäjien kanssa tehtävää yhteistyötä tulee parantaa ja nostaa profiiliamme yritysmuotoisena kuntana. Elinkeinopuolen satsausten odotetaan tuottavan tulosta uusien yritysten määrässä, työllisyysasteen kohentumisena sekä yhteisöverotuottojen kasvuna.

Lopuksi ryhmämme haluaa korostaa avoimen keskustelun ja luottamuksen merkitystä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden välillä. Viranhaltijat ja kunnan työntekijät ovat elintärkeä osa kuntamme toimintaa. Myös ryhmien keskinäinen keskustelu on tärkeää päätöksenteon sujuvuuden kannalta.